

středa 22. ledna 2025

GRAND festival SMÍCHU

Východočeské divadlo Pardubice
21.—28. 1. 2025

2

Dnes soutěží... Moravské divadlo Olomouc

V olomouckém divadle hostuji ráda. Je to pro mě jako vracet se do obývacího pokoje, odkud je krásný výhled z okna na svět. V pardubickém divadle se mi taky hostovalo hezky. A teď ten obývací pokoj s měkkým kobercem s vysokým chlupem jede do divadla, které vypadá jako ze starožitných vystřihovánek. Ach... to přece nemůže dopadnout špatně. Vždyť, jak říkali Pejsek s Kočičkou, když dáte do těsta jen samé dobré věci, musí se upéct dobrý dort. A tak na dálku držím všechny čtyři palce, aby to tak opravdu bylo. Aby se úplně všechno v jednom pařížském salonu a vykřičeném hotýlku zamotalo a aby ve finále famózně nezralí, a přece skvělí manželé Marcela a Viktor Emanuel znovu našli jiskru svého uvádajícího sexuálního života. A všem divákům pak přeji, aby se dosyta vysmáli těm největším lidským strachům, které, jakkoliv vypadají malicherně a druhořadě, znamenají mnoho. Však kdo by chtěl být chycený při nevěře, kdo by toužil být podváděný, komu by se líbilo přijít o čest a ani si při tom nezahřešit? Nikomu. A kdo dělá, že to neřeší, řeší to dvakrát, víme – známe. Teď už ale vypnout telefony, dámy a pánové, pípající hodinky schovat do kapsy, vybalit rychle pár bonbonů z šustivého papíru, je tu třetí zvonění a začínáme! Bon soir, bude to legrace!

Janka Ryšánek Schmiedtová, režisérka inscenace Brouk v hlavě

25 Brouk v hlavě očima Janky Ryšánek Schmiedtové

Divadelní režisérka a autorka **JANKA RYŠÁNEK SCHMIEDTOVÁ** se opět vrátila na prkna Moravského divadla Olomouc, kde představila nejznámější divadelní hru od francouzského dramatika Georgese Feydeaua. V rozhovoru odhaluje skryté vrstvy humoru a lidských slabostí. Jaký je skutečný význam této klasické komedie? Jaké výzvy přináší tvorba dveřové frašky?

O čem je Brouk v hlavě? Jaký je váš pohled na humor ve hře?

Pro mě je hlavním tématem téhle komedie touha člověka vypadat lepší, než ve skutečnosti je – a s tím spojený strach, že lidi tu vrtkavou lež prokouknou. Jenže každého svazují strachy, trápí předsudky, šírají vášně... Každý chybí i hřeší, a přitom by si přál, aby ho všichni obdivovali a milovali za to, jak je morální a dobrý. Jenže tak to prostě nefunguje a kdo si to myslí, ten je nevyzrálý. A protože skoro všichni jsme více či méně nevyzrálí, rádi se našim strachům v Broukovi v hlavě z hlediště smějeme... Jenže pozor, smějeme se tak hlavně sami sobě a našemu děsu, že bychom se v podobných situacích jako postavy na jevišti ocitli.

Inscenace Brouk v hlavě je plná záměn a komických situací. Jak jste pracovala s herci na vytváření těchto momentů?

Nelehce. Já jsem zvyklá hledat dějová fakta, interpretovat, odhalovat podtexty a skryté možnosti příběhů i motivací postav. Dělat Brouka v hlavě byl můj sen, jenže dveřová komedie je o moc víc řemeslo než nějaké přemýšlení a interpretování. Co jiní dokážou lehce, u mě dělalo, zkušenost to ale byla velická.

Jaký je váš názor na aktualizaci klasických her pro současné publikum?

Bez ní to prakticky nejde. I když někdo tvrdí opak, mění se doba, inscenační tradice, mění se trpělivost diváků i jevištní prostředky. To, že někdo nějakou hru chytře a umně aktualizuje, je vyznamenáním klasického kusu, neboť překonal čas a zůstal aktuálním, vzrušivým. Některé aktualizace jsou moc, některé málo – ale tak to prostě je, divadelníci musí stále zkoušet, co je a není funkční, co je a není možné. Kdyby tohle nezkoušeli, byli by sami proti sobě, proti divákům i divadlu jako takovému – však je to náš úkol hrát o současném světě pro současné lidi.

Co by podle vás měly komedie divákům přinášet? Jaký je váš vztah ke komediím na divadle? Zajdete si ráda na komedii?

Jakákoliv inscenace by podle mě měla přinášet divákům katarzi, ať už katarze vypadá jakkoliv. A osobně jsem vděčný divák, na komedie chodím ráda, já ale spíš přesněji ráda chodím na dobré divadlo, které mě rozesměje, překvapí, rozproudí fantazii nebo naštve tak, že o něm nemohu přestat přemýšlet. Baví mě klasika, moderna, pohádky, aktivismus – jen to všechno v sobě musí mít nějaký háček, který mě zaujme a chytí. Nemám moc ráda kusy, které vidím a druhý den už o tom nevím.

Co byste chtěla, aby si diváci odnesli z vaší inscenace **Brouk v hlavě**, a jaký dojem by podle vás měla zanechat?

Dobry pocit, že ten večer stál za to převlékání do svátečních šatů.

LuB

Kdo letos usedá na místa porotců GFS?

GRAND Festival smíchu je už od prvního ročníku soutěžní. A tedy i tentokrát se festivalová představení ucházejí nejen o přízeň diváků, ale i o uznání poroty. Respektive dvou porot – odborné a studentské. Za dvacet pět let se u nás vystřídala spousta erudovaných divadelních kritiků, pedagogů, režisérů a dramaturgů. Letošní odborná porota zasedá ve složení recenzentka a pedagožka **Radmila Hrdinová**, dramaturgyně festivalu pro děti a mládež **Karola Štěpánová**, dramaturg **Jiří Janků** a kritik **Jan Kerbr**. Studentskou porotu tvoří trojice dívek – studentka režie na JAMU **Anna Řehůřková**, její kolegyně **Lucie Blechová** z oboru produkce na JAMU a studentka dramatické výchovy na DAMU **Barbora Lohniská**.

Jednotlivé porotce si v Novin(k)ách postupně představíme. Dnes dáme prostor dámě, která se účastní festivalu už od jeho druhého ročníku a s malou přestávkou „porotcuje“ až dodnes, takže bezmála dvacet let. Recenzentka a pedagožka **RADMILA HRDINOVÁ!**

Radko, vnímáš, jestli se festival za čtvrt století proměnil?

Pětadvacet let je v životě člověka relativně krátká doba, ale divadelní festival za tu dobu stihne dospět do zralého a moudrého věku. A to je přesně případ i GRAND Festivalu smíchu. Jestliže byl zpočátku vtipálky nazýván festivalem „k smíchu“, tak dnes si se vši vážností zaslouží uznání jako jedna z nejlepších divadelních přehlídek, jaké znám. A jak se proměnil? Od počátečního nápadu představit divákům úspěšné komediální inscenace poslední sezony se za ta léta stal, alespoň pro ty, kteří ho navštěvují pravidelně, vysokou školou umění komedie. Objevuje divákům její velmi pestré podoby, od klasické situační a konverzační komedie přes satiru a politickou komedii až k tragikomedii, která nahlíží svět se vši vážností a hloubkou. GFS si tak vyškolil skvělé publikum, které umí ocenit všechny jemnosti umění komedie a podle Vančurovy věty, že „smáti se je lépe vědět“, spolu s festivalem nabylo a stále nabývá na moudrosti.

Od roku 2001, kdy jsme s festivalem začínali, se významně změnila skladba repertoáru většiny divadel. Jakou roli v něm dnes hrají komedie?

Především se proměnilo samo divadlo, které v posledních desetiletích prošlo a prochází opravdu značným vývojem. Ale ať už se pohnulo tím či oním směrem, komedie z něho zaplatpánbůh nikdy nezmizela. Dokonce si myslím, že se v něm usadila pevněji než v letech předchozích. Lidé v dnešní hektické době hledají opět v hledišti odpočinek a pobavení, a právě skrze humor a komediální nadhled mají divadla šanci je zaujmout i pro vážnější témata a myšlenky. A je známo, komedie umí i pomáhat. Tak, jak mi na loňském ročníku GFS řekl v rozhovoru herec Jan Čenský: „Je dobře, když humor pomůže člověku i v těžkých chvílích se nadechnout a jít dál.“

JaU

25 Kdo je tady praporčík? První díl Apokalyptické trilogie baví i mrazí

Mezi prvními nesoutěžními komediemi jsme měli příležitost zhlédnout první díl Apokalyptické komediální trilogie **Kdo je tady praporčík?** od Eliáše Gaydečky v režii Gabriely Gabašové a herců souborů Činohra 24/7 a Ductus Deferens. Na představení jsem se vydala v doprovodu své kamarádky, desátnice, která je ve vojenských službách. Po představení jsem se jí s úsměvem zeptala, jestli na scéně našla něco společného se skutečnými kasárnami. Odpověděla, že ano – atmosféra a některé situace byly trefné, ale že v realu mají ve výstroji místo plastových maket skutečné zbraně a rozhodně jim nikdo nehraje živý hudební doprovod k jejich každodennímu chaosu.

Představení zaujme svěžím moderním jazykem, který kombinuje češtinu s anglickými výrazy a slangem dnešní mládeže. Velkým plusem je živá hudební složka – střídání rytmických i melancholických tónů včetně známé „Na kameni kámen“ skvěle podtrhuje atmosféru a propojuje humor s vážností situací.

Scénografie je jednoduchá, ale funkční, a herci prostor využívají naplno. Minimalistická výprava podtrhuje téma izolace a neustálé přítomnosti války. Humor, který je hlavním pilířem inscenace, není laciný; spíše občas skrytě vybízí k zamyšlení.

Na první pohled karikaturní postavy během děje odhalují svou hloubku – každý má své sny, strachy i motivace, což divákům připomíná, že válku žijí lidé s konkrétními osudy. Téma inkognito a identity zůstává nenápadně přítomné, ale silně rezonuje. Kdo je tady praporčík? není jen komedií; nabízí také reflexi reality.

BaL

Připravil R. Smetana, úprava K. Formánková, grafika na titulní straně F. Brýdl a L. Bukačová

Realizaci projektu podporuje:

Významní sponzoři:

CH&T PARDUBICE
ČLEN SKUPINY ENTERIA

GRAND

Ubytování
zajišťuje:

Sponzoři cen festivalu:

Sponzoři festivalu:

Hlavní mediální partner:

Mediální partneři:

GRAND Festival smíchu se koná pod záštitou ministra kultury ČR Martina Baxy, hejtmána Pardubického kraje Martina Netolického, primátora města Pardubic Jana Nadrchala a prezidenta Herecké asociace Ondřeje Kepky. Za finanční podpory Ministerstva kultury, Pardubického kraje a statutárního města Pardubice.